

8. Хома, С. Особливості обліку необоротних активів, утримуваних для продажу [Текст] / С.Хома // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 4. – С. 20-24.

УДК 657.1

Кучер Світлана

к.е.н.

Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В КРАЇНАХ СВІТУ

Анотація

В статті розглянуто особливості оподаткування прибутку суб'єктів господарювання окремих країн світу як представників різних макромоделей бухгалтерського обліку, а також наведено особливості гармонізації фінансового та податкового обліку на рівні законодавства досліджуваних країн.

Ключові слова: прибуток до оподаткування, корпоративний податок, макромодель бухгалтерського обліку.

За сучасних умов господарювання проблема співіснування бухгалтерського обліку та податкових розрахунків існує в кожній країні, безпосередньо її посилення спричинено поступовим запровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, які ставлять принципово інші вимоги до ведення бухгалтерського обліку, ніж запроваджені на національному рівні країни. Крім того, міжнародні стандарти фінансової звітності пристосовані до використання країнами англо-американської макромоделі бухгалтерського обліку, що спричинює значні проблеми при впровадженні їх в країнах інших макромоделей бухгалтерського обліку. З метою виділення шляхів гармонізації вітчизняної системи бухгалтерського обліку, розглянемо особливості бухгалтерського обліку окремих країн-представників кожної моделі бухгалтерського обліку, зокрема Великої Британії, Франції, Німеччини, Латвії та Республіки Азербайджан. Коротка характеристика особливостей оподаткування податком на прибуток в обраних країнах наведена в табл. 1.

Велика Британія. Порядок оподаткування податком на прибуток регулюється Податковим кодексом Великої Британії (Income Tax Act 2007) [2], а бухгалтерський облік – національним стандартом бухгалтерського обліку FRS 19 "Deferred Tax" [3]. Порядок обчислення прибутку у Великій Британії аналогічний вітчизняному: спочатку обчислюється прибуток до оподаткування за даними бухгалтерського обліку, потім він коригується на методи амортизації, доходи та витрати для цілей оподаткування – отриманий прибуток множиться на ставку податку на прибуток. Податок на прибуток нараховує бухгалтер

платника податку або найманий податковий агент. В тому випадку, якщо платник податку використовуватиме послуги податкового агента, він обов'язково повинен повідомити про це Британську податкову службу (HMRC). На відміну від вітчизняної методики бухгалтерського обліку податку на прибуток, у Великобританії при обчисленні оподаткованого прибутку враховуються і постійні податкові різниці.

Таблиця 1

Коротка характеристика особливостей оподаткування податком на прибуток країн світу у 2013 р.*

Ознака	Країни				
	Велика Британія	Німеччина	Франція	Литва	Республіка Азербайджан
Назва податку на прибуток	Corporation Tax	Körperschaftsteuer	L'impôt sur les sociétés	Įmonų pelnomokėstis	Mənfəətvergisi
База оподаткування	Прибуток	Прибуток	Прибуток	Прибуток	Прибуток
Кількість годин на ведення обліку та складання звітності за рік:					
– загальна;	110	218	132	175	214
– з податку на прибуток	37	41	26	32	60

*інформація сформована за даними [1, с. 167-172]

Німеччина. Розвиток бухгалтерського обліку в Німеччині останнім часом пов'язаний із застосуванням Міжнародних стандартів фінансової звітності, GAAP (США), але в цілому німецька система бухгалтерського обліку залишається національною. Так, порядок нарахування та сплати податку на прибуток визначається Корпоративним Законом про прибутковий податок (KITA) (Körperschaftsteuergesetz (KStG) [4], визначені яким положення щодо нарахування податків жорстко контролюються державними фінансовими органами. В Німеччині бухгалтерський облік визначається основою для розрахунку податку на прибуток.

Відстрочені податкові активи та зобов'язання обліковуються у бухгалтерському обліку Німеччини, не дивлячись на те, що правила фінансового та податкового законодавства майже повністю гармонізовані. Проте відстрочені податки відображають лише материнські компанії у консолідованій фінансовій звітності, оскільки вони складають звітність за МСФЗ. Особливістю складання фінансової звітності в Німеччині є те, що вона складається з двох видів: комерційної (аналог вітчизняної фінансової звітності) та податкової

(складається на основі комерційної звітності шляхом коригування показників відповідно до норм податкового законодавств).

Франція. Правила бухгалтерського обліку податку на прибуток Франції регулюються Уніфікованим законом про корпоративну звітність (Acte Uniforme sur la comptabilité des entreprises) [5] та Міжнародним стандартом фінансової звітності 12 "Податки на прибуток". Порядок оподаткування податком на прибуток визначається Податковим кодексом Франції прийнятим у 2011 році (Code général des impôts) [6]. Порядок бухгалтерського обліку податку на прибуток аналогічний німецькому – в звітності відстрочені податки також відображаються лише компаніями, які складають звітність за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, а на національному рівні вони не мають значення. Особливістю податкового кодексу Франції є те, що в його положеннях одразу передбачені правила бухгалтерського обліку оподатковуваних операцій, що є основою повної гармонізації податкового та бухгалтерського законодавства.

Литовська Республіка. Литовська Республіка є країною змішаного типу, в якій податок на прибуток розраховується на основі даних фінансового обліку. Особливістю оподаткування податком на прибуток даної країни є те, що правила бухгалтерського обліку оцінки доходів та витрат для цілей оподаткування визначаються безпосередньо в Законі Литовської Республіки "Податок на прибуток" (Pelnomokesčio ĮSTATYMAS) [7]. Так, відповідно до ст. 7 даного закону, доходи та витрати відображаються відповідно до встановлених принципів бухгалтерського обліку, за винятком випадків, коли доходи визнаються за касовим методом. За касовим методом мають право визнавати доходи суб'єктів господарювання, які отримали дохід за календарний рік не більше 100 тис. літів [7].

Фінансова звітність подається разом з податковою декларацією до податкових органів та показник податку на прибуток в Звіті про прибутки та збитки повинен бути однаковою з передбаченим в податковій декларації.

Проте, не дивлячись на те, що для розрахунку податку на прибуток слугує балансовий прибуток до оподаткування, в Литовській Республіці все ж таки існують податкові різниці, які виникають у зв'язку із застосуванням касового методу визнання доходів та у зв'язку з обмеженнями щодо витрат. Аналіз положень стандарту бухгалтерського обліку податку на прибуток Литовської Республіки № 24 дозволив встановити, що облік відстрочених податків та податку на прибуток аналогічний вітчизняному обліку.

Республіка Азербайджан. Порядок ведення бухгалтерського обліку податку на прибуток та порядок його оподаткування аналогічний вітчизняному. Бухгалтерський облік податку на прибуток регулюється Національним стандартом бухгалтерського обліку № 4 "Відстрочені податки", який повністю відповідає Міжнародному стандарту фінансової звітності 12 "Податки на прибуток". Особливості справляння податку на прибуток регулюються Податковим кодексом Республіки Азербайджан прийнятим у 2000 р. № 905-ІГ (Azərbaycan Respublika sının Vergi Məcəlləsi) [8].

Відмінність від вітчизняної системи оподаткування податком на прибуток полягає в тому, що Податковим кодексом Республіки Азербайджан дозволено за

базу оподаткування обирати балансовий прибуток лише за умови, що методи оцінки доходів та витрат не суперечать методам оцінки, передбаченим Податковим кодексом. Крім того, податковим законодавством не визначається обов'язок платників податків вести податкові розрахунки.

Для удосконалення існуючої вітчизняної моделі бухгалтерського обліку, пропонуємо запозичити досвід Німеччини, Франції та Латвійської Республіки шляхом гармонізації правил ведення бухгалтерського фінансового обліку на законодавчому рівні та визначати податок на прибуток з балансового прибутку. Також пропонуємо не відображати на балансі відстрочені податки з податку на прибуток, оскільки вони суттєво штучно збільшують валюту балансу. Відстрочені податки повинні лише відображати ті платники податку на прибуток, які відповідно до норм чинного законодавства зобов'язані складати звітність за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Paying Taxes series by PricewaterhouseCooper [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/assets/pwc-paying-taxes-2014.pdf>.
2. Income Tax Act 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/3/contents>.
3. Financial Reporting Standard 19 "Deferred Tax" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/FRS %20191.pdf](http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/FRS%20191.pdf).
4. Körperschaftsteuergesetz (KStG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gesetze-im-internet.de/kstg_1977/BJNR025990976.html.
5. Acte Uniformes urla comptabilité des entreprises [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.droits-Afrique.com.
6. Code général des impôts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://droit-finances.commentcamarche.net/legifrance/74-code-general-des-impots>.
7. Pelnomokesčio įstatymas gruodžio 20, 2001, № IX-675 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=157066.
8. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.taxes.gov.az/rus/qanun/>.

